

Проверавање и оцењивање рада и успеха (ученика)

- Испитивање, оцењивање, проверавање кроз историју
- Друштвени, педагошки и психолошки значај оцене
- Основне функције проверавања и оцењивања ученика
- Основни захтеvi коректног проверавања и оцењивања
- Критеријуми оцењивања
- Неки недостаци у оцењивању ученика и нове тенденције
- Методе оцењивања ученика у настави физике
- Савремене методе проверавања и оцењивања

2

Испитивање, оцењивање, проверавање кроз историју

- Први запис је из 1205. година п.н.е. Цар Сун у Кини је сваке треће године вршио проверу својих службеника. Након три узастопна испитивања су или напредовали или бивали отпуштени
- Прво помињање усменог испитивања као облика провере знања студената је везано за први универзитет у Европи (Болоња, 1219. године)
- Европа, 17. век, "испитивање" се односи само на усмене испите
- Први писани испит у Европи, 1702. године на Тринити Колеџу – Кембриџ
- Крајем 18. века се на Сорбони бране тезе на усменим испитима
- Крајем 19. века због економичности и објективности писмено испитивање (тестови) потискује усмено (нарочито у Америци и Западној Европи)
- Други разлог – потрага за објективним инструментом једнаким за све испитиваче
- Став: ученик је савладао одређено градиво уколико је у стању да га дословно репродукује без иницијативе за промену садржаја или изношење нових, оригиналних идеја

3

- Почетком прошлог века се развија психометрија – дисциплина која мери психичка својства оних који учествују у испитивању
- Тежи се објективности а не "личној једначини испитивача" (1888. година)
- Торндајк 1911. израђује неколико узорака рукописа којима су дате нумеричке вредности - добијена је лествица за упоређивање ученичких рукописа
 - Лествица рукописа
 - Лествица читљивости рукописа,
 - Лествица реч према степену тежине њиховог читања
 - Лествица за испитивање знања из аритметике
 - Скала за испитивање знања из језика, ...
 - ... **Покушаји објективизирања и прецизнијег информисања о учениковим знањима.**

4

- Прва научна испитивања о мерењу у образовању у Француској (Анри Пијерон, Анри Лагер)
 - У јунском испитном року 1922. год. су организовали истраживање значаја интелектуалних и неинтелектуалних својстава 117 ученика за успех у школи
 - 1922. године је настала докимологија – научна дисциплина чији предмет проучавања је
 - систематичност оцењивања,
 - објективност поузданост оцене и испитивања,
 - валидност и објективност школских оцена,
 - методе и поступци којима се долази до школске оцене, ...

5

Друштвени, педагошки и психолошки значај оцене

- Друштвени
 - ВО процес је увек условљен ширим друштвеним контекстом па тако и овај његов део
 - Оцене су значајне за даљу каријеру, упис жељеног факултета, избор занимања, ..., притисци да се добије боља оцена, ..., то отежава наставнику да ради на педагошком и психолошком значају оцене.
- Педагошки и
- Психолошки
 - Оцена може ученику да мотивише за даље учење али и да му умањи ту жељу, доведе до лошег става према наставнику и предмету, ...
 - Проверавање и оцењивање не треба схватати на административан начин (кроз додељивања ученику потребног броја оцена по класификационом периоду), ...

6

Основне педагошке функције проверавања и оцењивања ученика

- Контролна (раније је сао она истицана)
- Мотивациона
- Образовна
- Васпитна
- функција радне и професионалне оријентације

7

Основне функције проверавања и оцењивања ученика

- Контролна
 - Провера да ли се учи и како се учи
- Мотивациона
 - Награде и похвале делују стимулативно
- Образовна
 - У проверама сви учествују па тада и уче – проверавање и оцењивање као метода учења
- Васпитна
 - Кроз њега треба да се испоље: поштење, објективност, правдољубље, ...
 - Став наставника има васпитни утицај на ученике
- функција професионалне оријентације
 - Сагледава се сопствени рад – сагледава се у чему је ученик добар а у чему не – трасира пут ка даљем школовању

8

Основни захтеви коректног проверавања и оцењивања

- Систематичност
- Свестраност
- Објективност
- Принципијелност
- Индивидуализованост
- Економичност

9

Основни захтеви коректног проверавања и оцењивања

- СИСТЕМАТИЧНОСТ

- систематичност/перманентност у проверавању и оцењивању
- проверава се и градиво које је раније рађено – током целе школске године
- сузбија се повремено учење само за оцену

10

Основни захтеви коректног проверавања и оцењивања

- СВЕСТРАНОСТ

целине дидактичких циљева који се остварују у настави физике:

- усвајање теоријских знања
 - примена теоријских знања
 - упознавање метода и средстава експерименталног рада
- треба вршити **свестрану** проверу!

11

Основни захтеви коректног проверавања и оцењивања

- ОБЈЕКТИВНОСТ

- законска и морална обавеза
- Оцена мора да буде у складу са квалитетом знања које ученик јавно показује

12

Основни захтеви коректног проверавања и оцењивања

- **принципијелност**

- исти став према свим ученицима у дужем временском периоду

према свима једнаки **начини постављања питања приликом одговарања ученика**

Три начина постављања према испитанику

- ћутање
- постављање лакших потпитања
- постављање тежих потпитања и отежавање одговарања

Непринципијелност изазива код ученика незадовољство и осећај испољавања неправде

13

Основни захтеви коректног проверавања и оцењивања

- **индивидуализованост**

- неједнаке интелектуалне способности
- неједнаки услови живота
- повремени здравствени проблеми током школске године
-

14

Принципи вредновања и оцењивања рада и успеха ученика

- Основна начела којима се наставник руководи при организовању праћења, проверавања и оцењивања, односно вредновања рада и постигнућа ученика
- Као и дидактички принципи и принципи оцењивања су се мењали током времена

15

Принципи вредновања и оцењивања рада и успеха ученика

- Принцип планирања оцењивања
- Принцип систематичности
- Принцип свестраности
- Принцип објективности
- Принцип континуираности
- Принцип овладавања оцењивањем
- Принцип самооцењивања
- Принцип јавности оцене
- Принцип индивидуализације
- Принцип економичности

16

Основни захтеви коректног проверавања и оцењивања - **ЕКОНОМИЧНОСТ**

- О овом захтеву се води рачуна приликом припрема питања, задатака , ... , планирању времена за ове активности, ...

17

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

- оцењивање – врста мерења!
- Скалу прави међутим сам наставник
 - Честа неуједначеност критеријума на ширем простору али и унутар школе код два наставника истог предмета
- Два критеријума:
 - априорни и
 - статистички

18

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА - априорни

- унапред утврђен, дефинисан и нормиран критеријум тако да се тачно зна шта треба за 2,3,4 и 5 се назива априорни критеријум
- не само у истом одељењу већ у свим школама истог типа, у сваком месту, у свако доба иза исте оцене треба да стоји исто знање
- не важи само за једно одељење, школу, већ шире
- Постоји "јединица мере" која међутим може бити тешко применљива на све средине
- недостаци: разликују се и наставници (стручна спрема чак) и ученици, средине (просторни услови, опрема, ...)

19

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА - СТАТИСТИЧКИ

- Критеријум заснован на статистичкој расподели ученика по
 - способностима и
 - радним навикама
- Полазна тачка – одељења нису формирана дириговано већ случајним сврставањем ученика
- Гаусова расподела – (~2/3 имају просечне способности, остатак деле подједнако они који су изнад и/или испод просека ...)
- Sorensen (1964) – наставник ствара свој критеријум тако што у одељењу има:
 - 7% одличних оцена, 24% врло добрих, 38% добрих, 24% довољних и 7% слабих.
- Релативизовање пред крај школске године --> 15%, 25%, 45%, 15%
- Разлог – обавеза наставника је да код свих оствари позитиван успех

20

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА - СТАТИСТИЧКИ

- Ученици се рангирају од најбољег до најслабијег а затим се одређују оцене – ширина ранга
- Недостатак:
 - овај критеријум је одређена функција састава односно квалитета одељења
 - Обезбеђује само унутар једног одељења исте оцене за исто знање

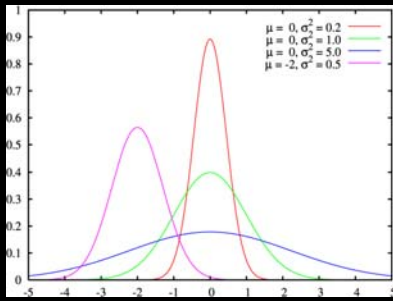
21

Carolus Fridericus Gauss
 (30 April 1777 – 23 February 1855))

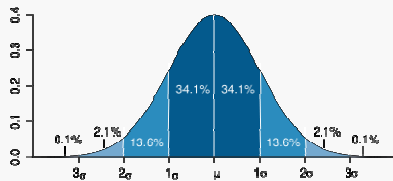

22

$$\frac{1}{\sigma\sqrt{2\pi}} \exp\left(-\frac{(x-\mu)^2}{2\sigma^2}\right)$$

23

Тамно плаво – одступање од средње вредности за једну стандардну девијацију. То износи 68.27% случајева; две стандардне девијације од средње вредности (средње и тамно плаво) износи 95.45%; и три стандардне девијације (светло, средње и тамно плаво) износи 99.73%.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА - СТАТИСТИЧКИ

- ученици се рангирају од најбољих ка најслабијима, а затим одређују оцене, тј. ширина ранга.
- "Параметри" расподеле зависе од састава одељења

25

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

— НИВОИ ЗНАЊА

- Њихово познавање од стране наставника доприноси коректности оцењивања
 - ниво препознавања, информисаности
 - ниво самосталне репродукције односно разумевања
 - ниво примене знања и умења у познатим ситуацијама
 - ниво примене знања и умења у новим ситуацијама

26

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

— НИВОИ ЗНАЊА — МИНИМУМ ЗНАЊА

- Ниво препознавања односно ниво информисаности
 - Ученик је у стању да у низу појава, објеката, физичких величина и сл. може да их препознаје односно да информирације феноменолошког карактера репродукује
 - Како одредити границу, односно минимум захтева за "довољну" оцену?
 - **Не може је добити нико ко не поседује макар елементарна знања из предмета која су му неопходна да несметано прати наставу тог предмета у наредној школској години, тј. вишем разреду**
 - Ниједан део изучаваног градива не сме ученику бити толико непознат да он није у стању да препозна појаву, закон, објекат и не може да каже макар нешто о постављеном питању
 - уме да у главним цртама опише изучавану физичку појаву
 - зна да каже на шта се односе помињани или изведени фундаментални огледи (Кевендишов, Ерстедов, Фарадејев, Штернов, Франк-Херцов, Мајкелсонов)
 - зна којим словним ознакама се обележавају поједине физичке величине и јединице и познаје називе јединица датих физичких величина
 - Познаје називе и намену апарата и инструмената који су коришћени или помињани у настави
 - Памти основне формуле важнијих физичких закона и уме да решава једноставне задатке заменом бројчаних вредности

27

НЕДОСТАЦИ У ОЦЕЊИВАЊУ

- Проверавање и оцењивање је веома деликатан део рада у школи
- Шта, када и како оцењивати?
- релативност оцене (једна од слабости)
- апсолутност оцене – илузија!?
- Критеријум оцењивања одређује човек
 - стални фактори: личност, темперамент, пол, старост, искуство, ...
 - Променљиви фактори: тренутно расположење и здравствено стање, умор, тренутне бриге, породични живот, дневна догађања, околина, ...

28

НЕДОСТАЦИ У ОЦЕЊИВАЊУ – фактори који изазивају релативност

- неуједначеност критеријума од одељења до одељења
 - Наставник се руководи према просеку успешности одељења који се разликује
- обим и врста градива које дефинише наставник за дату оцену
- оцењивачки став наставника
 - У распону од превише благог до превише строгог
- "хало ефекат"
 - већ формирано мишљење на основу претходног успеха ученика
- моментално расположење наставника

29

НЕДОСТАЦИ У ОЦЕЊИВАЊУ – фактори који изазивају релативност

- закон контраста
 - релативизација према одговорима претходног ученика
- Стереотипност
 - Форсирање истих питања сужава проверавање и оцењивање и чини га једностраним и необјективним
- говорне способности ученика
- тренутно стање ученика
 - Емоционално и здравствено
- пол, спољашњи изглед, понашање ученика
- случајност, срећа
- сујета наставника
 - Често изазива строгоћ код наставника који имају осећај да им је предмет подцењен и угрожен

30

НЕДОСТАЦИ У ОЦЕЊИВАЊУ –

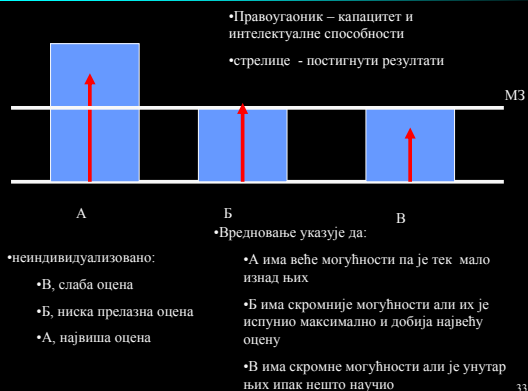
- Поушај да се превазиђу индивидуализацијом оцењивања
- Уместо оцењивања се уводи појам вредновање
- није исто

31

Оцењивање - вредновање

- оцењивање
 - објективно мерење
 - не узима у обзир услове рада ученика и психичка својства и понашања
- Вредновање води рачуна и о односу ученика према раду
 - Индивидуализовано
 - Ако два ученика постигну исто објективно знање а један је до њега прешао "дужи и тежи пут" (радећи више) у постизању истог знања онда њему треба дати већу оцену
- Има највише смисла у индивидуализованој настави у којој се сваком ученику омогућује учење темпом и методама које њему одговарају
- Ниво захтева који се постављају пред ученика је сразмеран њиховој интелектуалној снази
 - Превисоки захтеви блокирају
 - Прениски ограничавају и умтрвљују ученикове моћи

32

- Разрешење проблема је у индивидуализованој настави
 - Не треба постављати идентичне захтеве пред све ученике
 - Способнији ученици морају да схвате да се висока оцена добија уз велико залагање
 - Ученик скромнијих способности схватају да се вреди трудити
 - И један и други схватају да се одлична оцена заслужује када су у потпуности реализовани задаци за које је свако од њих био задужен а способнији при томе добија веће и теже задатке

34

МЕТОДЕ ОЦЕЊИВАЊА УЧЕНИКА У НАСТАВИ ФИЗИКЕ

- треба прво знати
- функције проверавања и оцењивања
 - основе захтеве које треба испуњавати код њиховог обављања
 - добре и лоше стране априорног и статистичког оцењивања
 - слабости постојеће праксе
 - нове тенденције, ...

35

- Оцењује се
 - Памћење информација
 - Репродуковање градива
 - Разумевање закона и принципа
 - Умења примене знања
 - Критичко и стваралачко мишљење

36

МЕТОДЕ ОЦЕЊИВАЊА УЧЕНИКА У НАСТАВИ ФИЗИКЕ

Врсте провере у настави физике (по форми)

- усмено
 - писано
 - експериментално проверавање
- (Класичне и савремене методе)

37

МЕТОДЕ ОЦЕЊИВАЊА УЧЕНИКА У НАСТАВИ ФИЗИКЕ

- Тематски комплети питања (и писана и усмена форма)
 - За кратку проверу знања
- Усмено проверавање на табли
 - Има дубље и шире дидактичке циљеве
- добра страна: директан контакт
- лоша: неекономичност, неактивност осталих ученика

38

- Решење за пасивност осталих ученика
 - Свима се прочита комплетан задатак од нпр. три сегмента
 - Прозива ученика кога жели да испита пред таблу
 - док сви остали раде он чека да наставник стекне увид у њихов прогрес крећући се од ученика до ученика
 - Након десетак минута прозвани ученик добија шансу да реши задатак
 - Механизам настанка електричног отпора
 - Кратак рачунски задатак
 - Оглед којим се успоставља зависност јачине струје од отпорности проводина

39

МЕТОДЕ ОЦЕЊИВАЊА – усмена, добре стране

- Успоставља се позитиван директан однос ученик - наставник
- Пружа се ученику прилика да се изражава језиком физике
- Стекне навику доброг усменог комуницирања

40

МЕТОДЕ ОЦЕЊИВАЊА – усмена, лоше стране

- ученик може да случајно зна или не
- велики утицај “хало ефекта”
- питања по тежини могу да се разликују
- велик број ученика може да буде пасиван, ...

41

МЕТОДЕ ОЦЕЊИВАЊА – писана

- Писани задаци?
- Може се ипак дати комбинацију кратких теоријских питања и једноставнијих задатака (писана вежба)
 - Један једноставнији за 2
 - Два за оцену 3
 - Три за оцену 4
 - Сви за оцену 5
- Процена успешности у решавању се врши по фазама – бодује се сваки корак у решавању задатка: поставка, опште решење, израчунавање

42

МЕТОДЕ ОЦЕЊИВАЊА – писана

- Питања?
 - Кратка чињенична питања
 - Питања разумевања на бази готових објашњења (из уџбеника или са часова обраде)
 - Сложенија питања на која одговори не постоје у готовој форми у уџбенику

43

МЕТОДЕ ОЦЕЊИВАЊА – писана

- Кратка 5-минутна провера на крају часа – пружа увид шта и колико су ученици разумели

44

САВРЕМЕНЕ МЕТОДЕ ОЦЕЊИВАЊА

- тестови: отворени и затворени
- тестови: нормативни и критеријумски
 - нормативни: садржи само она питања која је решило 25-75% испитаника у "пилот тестирању"
 - Критеријумски – њиме се мери шта и до ког нивоа (колико квалитетно) су ученици научили – мери се испуњење одређених критеријума
 - Пре тога мора да се утврде ВО циљеви предмета
 - Нивои зања
 - Не искључују се већ се допуњују
 - Нормативни – за проверу познавања чињеница
 - Критеријумски – да ли ученици добро схватају научено, колико су умешни, способни, поседују креативност, ...

45

САВРЕМЕНЕ МЕТОДЕ ОЦЕЊИВАЊА- тестови, добре стране

- објективна метода
- обухвата ширу област градива
- сви ученици су подвргнути провери
- иста питања, исти услови, прегледају се доста лако и брзо

46

САВРЕМЕНЕ МЕТОДЕ ОЦЕЊИВАЊА- тестови, лоше стране

- некомплетност садржаја (у нормативним текстовима су избачена питања која се слабо знају или се добро знају - нормирање)
- вероватноћа да се резултат погоди (зависи од броја понуђених одговора)
- број исправних одговора које треба приписати стварном знању ученика

$$T_k = T - \frac{P}{n-1}$$

T – број тачних одговора, P – број погрешних одговора,
n – број предложених алтернатива

47

Родитељи – школа и вредновање

- Интернет дневници ...

48

Самовредновање

- систематско процењивање, праћење и постизање циљева у односу на сопствене могућности

49

ЛИСТ ЗА САМОВРЕДНОВАЊЕ УЧЕНИКА

Име и презиме ученика _____

Предмет _____

Разред-одељење _____

Предметни наставак _____

Школа _____

	редни број часа													
	01.	02.	03.	04.	05.	06.	07.	08.	09.	10.	11.	12.	13.	14.
Дисциплина на часу														
Пажљивост на часу														
Активност на часу														
Израда задатака на часу														
Израда домаћег задатка														

50

GRUPISANJE PODATAKA

- Биће наведен пример средњих скорова, добијених тестирањем 32 ученика разреда ош из физике. Скор представља број остварених поена на тесту.

1. Прво се приступа сређивању скорова по величини

78, 77, 76, 76, 74, 73, 72, 68, 67, 64, 64,
63, 62, 61, 61, 61, 60, 60, 56, 56, 56, 51,
52, 52, 51, 51, 50, 47, 47, 46, 44, 41.

2. Затим, се утврђује општи ниво добијених резултата изражавањем средње вредности

Средња вредност може бити изражена
- модом – најчешћа вредност
- медијаном – средња (centralna) вредност
- аритметичком средином – аритметички просек

IZRAČUNAVANJE STANOVARNE DEVIJACIJE

IZ NEGRUPISANIH PODATAKA

X	Δx	Δx^2
78	18	324
77	17	289
76	16	256
75	15	225
74	14	196
72	12	144
72	12	144
68	8	64
67	7	49
64	4	16
64	4	16
63	3	9
62	2	4
61	1	1
61	1	1
60	0	0
56	4	16
55	4	16
54	6	36
53	6	36
52	8	64
51	9	81
51	9	81
50	10	100
47	13	169
47	13	169
46	14	196
44	16	256
41	19	361

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum(\Delta x)^2}{N}}$$

– varijansa je mera varijacije drugog stepena
 – mera varijacije prvog stepena tj. standardna devijacija
 – apsolutno odstupanje rezultata od aritmeričke sredine

$$\sigma = \sqrt{\frac{3420}{32}} \quad \sigma = 10,34$$

3420

PRETVARANJE SKOROVA U OCENE

X	ocena
78	5
77	
76	
76	4
74	
72	
68	3
67	
64	
64	2
63	
62	
61	1
60	
55	
54	1
52	
51	
50	1
47	
45	
44	1
41	

- Pristupa se transformaciji podataka, dobijenih na testu u ocene. Pri tom se koristi izračunata mera srednje vrednosti i disperzije

- ocena *dobar* 3 = $\bar{X} \pm 0,5\sigma$
ocena 3 ∈ [64 – 56]
- ocena *vr. dobar* 4 = $\bar{X} + 1,5\sigma$
ocena 4 ∈ [67 – 74]
- ocena *dovoljan* 2 = $\bar{X} - 1,5\sigma$
ocena 2 ∈ [54 – 46]
- ocena *nedovoljan* 1 svi skorovi ispod najnižeg skora za ocenu
ocena 1 ∈ [44 – 41]
- ocena *odličan* 5 svi skorovi iznad najvećeg skora za ocenu 4

GRAFICI SA NUMERICKIM OBELEŽJEN

GAUSOVA KRIVA

Законска акта

- Правилник о оцењивању ученика у средњој школи, ("Сл. гласник РС", бр. 33/99 и "Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 3/2003)

- Члан 1

Овим правилником утврђује се: начин, поступак и критеријуми оцењивања успеха ученика у средњој школи из наставних предмета и владања.

- 1. Оцењивање успеха ученика из наставног предмета

55

Члан 2

- Оцењивање успеха ученика из наставног предмета је сталан образовно-васпитни поступак који има више функција. Оцена нарочито треба:

- да буде објективна и поуздана мера напредовања ученика у савладавању наставног плана и програма;
- да ученика обавештава редовно о постигнућу;
- да подстиче на активан однос према настави, другим облицима образовно-васпитног рада и учења;
- да ученика оспособљава за објективну процену сопствених и постигнућа других ученика;
- да је показатељ ефикасности рада наставника и школе.

56

Члан 3

- Критеријуми оцењивања успеха ученика из наставног предмета су: врста, обим и ниво усвојених знања, умења и вештина у односу на прописане наставним планом и програмом за предмет, разред, образовни профил, односно врсту школе.
- Врста знања, умења и вештина, у смислу овог правилника, одређују се као основна, проширена и продубљена у односу на њихов значај за остваривање циља и задатака предмета. За довољну оцену неопходна су основна знања. За већу оцену од довољне неопходна су проширена, односно продубљена знања, умења и вештине ученика.
- Обим знања, умења и вештина утврђује се зависно од количине усвојених садржаја прописаних за одређени предмет.
- Ниво знања, умења и вештина утврђује се зависно од квалитета усвојеног садржаја: сложености усвојених знања, умења и вештина; степена схватања и разумевања усвојених садржаја и оспособљености за њихову примену.

57

Члан 4

- Успех ученика у учењу изражава се оценом: одличан (5), врло добар (4), добар (3), довољан (2) и недовољан (1).

58

Члан 5

Оцену одличан (5) добија ученик:

- који је у целини усвојио основна, проширена и продубљена знања, умења и вештине, а према програму предмета;
- чија су знања, умења и вештине на нивоу разумевања и самосталне примене у сродним и новим околностима, односно који:
 - уочава битно,
 - лако одваја појединачно, опште и посебно ради уопштавања,
 - логички повезује чињенице и појмове,
 - самостално закључује на основу датих података,
 - критички расуђује,
 - решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења,
 - поседује богат речник и лако се садржајно усмено и писмено изражава,
 - лако и брзо примењује стечена знања,
 - испољава креативну активност на већини часова тог предмета,
 - показује интересовање и самоницијативност за проширење стечених знања и додатно самообразовање;
- који је овладао предвиђеним психомоторним умењима и вештинама у руковању средствима и техникама рада на нивоу самосталне и стваралачке примене у различитим околностима.

59

Члан 6

Оцену врло добар (4) добија ученик:

- који је у целини усвојио основна знања, умења и вештине и усвојио више од половине проширених, односно продубљених знања, умења и вештина, а према програму предмета;
- чија су знања, умења и вештине на нивоу самосталне репродукције, разумевања и примене, односно који:
 - уочава битно,
 - лако разуме, закључује и репродукује чињенице, дате дефиниције и законитости,
 - критички анализује постојеће чињенице и формулише правила,
 - лако се усмено и писмено изражава,
 - испољава активности на већини часова у идејама, решењима на нов начин,
 - самостално и уз помоћ наставника практично примењује знања, умења и вештине у истим и сличним ситуацијама,
 - испољава интересовања и упорност у свлађивању предвиђених садржаја програма;
- који је овладао предвиђеним психомоторним умењима и вештинама у руковању средствима и техникама рада на нивоу самосталне примене.

60

Члан 7

Оцену добар (3) добија ученик:

- који је у целини усвојио основна знања, умења и вештине и половину проширених знања, умења и вештина, а према програму предмета;
- чија су знања, умења и вештине на нивоу самосталне репродукције и разумевања уз помоћ наставника, односно на нивоу могућности ученика да:
 - схвати значење научених садржаја, објашњења и да их повезује,
 - уочава битно, а у ситуацијама анализа, апстраховања и закључивања захтева посебно залагање наставника и додатну помоћ,
 - има тешкоћа у брзом и течној усменој и писменој изражавању;
- који је овладао предвиђеним психомоторним умењима и вештинама у руковању средствима и техникама рада на нивоу примене.

61

Члан 8

Оцену довољан (2) добија ученик:

- који је усвојио основна знања, умења и вештине, а према програму предмета;
- чија су знања, умења и вештине на нивоу репродукције уз наставникову помоћ, односно који:
 - испољава тешкоће у анализи чињеница, података, њиховом уопштавању и закључивању,
 - има склоност ка пасивном запамћивању и механичком репродуковању,
 - има тешкоћа у усменој и писменој изражавању,
 - испољава несналажење у новим ситуацијама;
- који је овладао предвиђеним психомоторним вештинама и умењима у руковању средствима и техникама рада уз помоћ наставника.

62

Члан 9

- Оцену недовољан (1) добија ученик који није усвојио основна знања, умења и вештине из програма предмета.

63

Члан 9а

- Успех ученика у учењу из предмета Верска настава изражава се описном оценом: **истиче се, добар и задовољава**.
- Критеријуми за оцењивање успеха ученика из предмета из става 1 овог члана јесу: редовност у похађању наставе, заинтересованост и активно укључивање у процес наставе.

64

Члан 9б

Успех ученика у учењу из предмета Грађанско васпитање оцењује се описно:

- процена остварених постигнућа,
- препоруке за даље напредовање,
- запажања о начину ангажовања ученика у току наставе.

На крају првог и другог полугодишта за успех ученика у учењу из предмета Грађанско васпитање изводи се закључна оцена: **веома успешан и успешан**.

Критеријуми за оцењивање успеха ученика из предмета Грађанско васпитање јесу: редовност у похађању наставе, заинтересованост, постигнуће, активно укључивање у процес наставе, сарадња са другим и поштовање и разумевање других.

65

Оцењивање владања ученика

Члан 10

- Владање ученика изражава се оценом: примерно (5), врло добро (4), добро (3), довољно (2) и незадовољавајуће (1).

66

Члан 11

- Оцена из владања утврђује се на основу: редовности похађања наставе и извршавања осталих школских обавеза; понашања ученика у складу са Законом о средњој школи и прописима донетим на основу њега; понашања ученика у односу на друге ученике, запослене у школи, школску имовину, раднике и имовину других организација у којима се остварује наставни план и програм.
- Приликом оцењивања владања ученика сагледава се личност и понашање ученика у целини.

67

Члан 12

- Оцену примерно (5) добија ученик који редовно похађа наставу и понаша се у складу са прописаним обавезама и одговорностима.
- Оцена из владања смањује се на предлог одељењског старешине у случају када ученик не испуњава услове из члана 11 овог правилника, а посебно када му је изречена васпитно-дисциплинска мера, и то за:
 - укор одељењског старешине, владање се оцењује са врло добро (4);
 - укор одељењског већа, владање се оцењује са добро (3);
 - укор директора, владање се оцењује са довољно (2)
 - укор наставничког већа, са и без искључења из школе, владање се оцењује са незадовољавајуће (1) .
- Оцена из владања поправља се на предлог одељењског старешине или на иницијативу наставника када се процени да је дошло до позитивних промена у понашању ученика, а најраније по истеку класификационог периода у коме је донета.
- На оцену из владања не утичу недовољне оцене из предмета.

68

Поступак оцењивања ученика

Члан 13

- У поступку оцењивања успеха ученика наставник уважава и личност ученика - његове опште и посебне способности, развојне карактеристике и услове у којима живи, односно стиче образовање.

69

Члан 14

- На почетку школске године ученици се обавештавају о начину, динамици и елементима оцењивања.
- Оцењивање се врши на часу и на испитима.
- Оцена је јавна и саопштава се учеснику са образложењем после сваког испитивања и уношења у дневник рада.
- **Ученик на часу може да добије само једну оцену.**

70

Члан 15

- Оцена успеха ученика је једноставна и изводи се из података добијених: усменим и писменим проверавањем, посматрањем учениковог извршавања практичних задатака, психомоторних вештина и на основу урађеног ученичког практичног рада.
- Усмено проверавање знања обавља се редовно у току свакодневног рада са учесницима и на испиту.
- Писмено проверавање знања обавља се из предмета за које је то прописано наставним планом и програмом (писмени задаци), а у осталим предметима применом контролних и домаћих задатака, тестова знања, односно задатака објективног типа.
- Ученик у току дана може имати само једну писмену проверу знања на часу (писмени задатак, писмену вежбу, тест знања, контролни задатак).
- Извршавање практичних задатака проверава се и оцењује у оквиру практичне наставе, вежби, графичких и других практичних радова и на основу урађеног ученичког практичног рада.
- За предмете за које није прописана писмена провера знања, осим примене технике из става 3 овог члана, обавезна је усмена провера.

71

Члан 16

- Примена различитих техника прикупљања података за оцењивање ученика планира се за сваки предмет на почетку школске године и уноси се у књигу евиденције образовно-васпитног рада (дневник рада); писмени задаци, тестови знања, писмене вежбе, графички радови, домаћи писмени и практични радови и слично.

72

Члан 17

- Успех редовног ученика оцењује се у току класификационих периода (у даљем тексту: тромесечје), полугодишта и на испиту.
- Наставник оцењује ученика усмено у току образовно-васпитног рада најмање једном у току тромесечја, односно најмање два пута у току полугодишта.
- Периодичне оцене које ученик добије током школске године применом различитих техника прикупљања података за оцењивање су равноправне.
- За већу оцену ученик може да одговара усмено и више од два пута у току полугодишта.
- Ученику се не може умањити оцена из наставног предмета због непримереног понашања у школи или неиспуњавања обавеза према факултативним и ваннаставним облицима рада.

73

Члан 18

- Закључну оцену за предмет утврђује одељенско веће на предлог предметног наставника на полугодишту и на завршетку образовно-васпитног рада, а на основу оцене добијених на начин из чл. 5 до 9 овог правилника.
- У околностима кад два или више наставника предлажу јединствену оцену:
 - не може се предложити позитивна оцена уколико је оцена једног дела програма предмета недовољна,
 - предлог закључне оцене из више позитивних оцена различитих делова програма одређује се на основу аритметичке средине.

74

- Закључна оцена за успех из предмета не може се утврдити на основу једне оцене или само на основу писмене провере знања и не може бити већа од највеће периодичне оцене добијене било којом техником провере знања.
- Ако одељенско веће не прихвати предлог закључне оцене предметног наставника оно утврђује нову оцену гласањем.
- Утврђена оцена се евидентира у напомени, а у записнику са одељенског већа шире образложе. Закључна оцена утврђена на одељенском већу уписује се у књигу евиденције образовно-васпитног рада у за то предвиђену рубрику.
- Када ученик има негативну оцену из предмета у току целе наставне године, одељењско веће му утврђује негативну оцену.

75

Члан 19

- На испиту чланови комисије утврђују оцену већином гласова.

76

Члан 20

- Оцена се уноси у књигу евиденције о образовно-васпитном раду, и то само целим бројевима утврђеним Законом о средњој школи и овим правилником.
- Периодичне оцене добијене писменом провером знања уписују се у књигу евиденције образовно-васпитног рада (дневник рада) најкасније 10 дана од извршене провере.
- Када је утврђена погрешно уписана оцена, поништава се прецртавањем и оверава потписом одељењског старешине и печатом школе.

77

Члан 21

Одељењски старешина је обавезан да:

- стално прати оцењивање ученика;
- подстиче наставнике да ученике редовно оцењује;
- на прописан начин евидентирају оцене, и
- о оцењивању обавештава ученика, његовог родитеља, односно старатеља.

78

Члан 22

- Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије", а примењиваће се од школске 1999/2000. године.

79

Самостални члан Правилника о допуни
Правилника о оцењивању ученика у
средњој школи
("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр.
3/2003)

Члан 2

- Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

80

термини

- Оцењивање
 - Поступак којим се, према утврђеним прописима, прати ВО рад и развој ученика и одређује ниво који је постигао
 - Нумеричко (1-5, 5-10),
 - описно (речима),
 - словно (А,Б,Ц?)
- Праћење
 - Континуирана делатност у којој наставник применом одговарајућих техника (тестова, скалирања, евидентирања, ...) и инструмената долази до информација о развојним токовима и нивоима остварености предвиђеног циља и задатака ВО рада. (у функцији је оцењивања, ...)
- Мерење
 - Упоредивање нечега са његовим/њеним стандардним износом-јединицом.
 - Знања, психолошких функција, црта, ..., способности, ...

81
